

Τα αίτια (σελ. 89-90)

- **Ο ιμπεριαλισμός** → πολιτική επέκτασης των βιομηχανικά ανεπτυγμένων κρατών με στόχο: α) την εξεύρεση πρώτων υλών και β) την διάθεση των παραγόμενων προϊόντων → Σταδιακή σύγκρουση της αναδυόμενης Γερμανίας με την Αγγλία και τη Γαλλία
- **Ο εθνικισμός** → η πίστη στην ανωτερότητα ενός έθνους σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα
- **Ο μιλιταρισμός** → η έμφαση στον στρατιωτικό τομέα και στην αξία του πολέμου ως μέσου επιβολής των οικονομικών και εθνικών επιδιώξεων ενός κράτους → πρωταγωνιστεί η Γερμανία (αύξηση πολεμικών εξοπλισμών και ανάπτυξη της πολεμικής βιομηχανίας) → εξοπλίζονται όμως σταδιακά όλα τα ευρωπαϊκά κράτη

Η έκρηξη του Α' Παγκόσμιου πολέμου (σελ. 90)

- **Τα δύο αντίπαλα στρατόπεδα:**
 - α) «Κεντρικές Δυνάμεις» ή «Τριπλή Συμμαχία» (Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Ιταλία [αρχικά])
 - β) «Τριπλή Συνεννόηση» ή «Εγκάρδια Συνεννόηση» [Entente Cordiale] (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Σερβία, Ιταλία [αργότερα]) → Γνωστή και ως Αντάντ
- **Η αφορμή:** η δολοφονία στο Σεράγεβο του διαδόχου του αυστροουγγρικού θρόνου Φραγκίσκου-Φερδινάνδου από έναν Σέρβο εθνικιστή φοιτητή στις 28/06/1914
 - κήρυξη πολέμου από την Αυστροουγγαρία στη Σερβία
 - Υποστήριξη της Αγγλίας και της Γαλλίας στη Σερβία και της Γερμανίας στην Αυστροουγγαρία
 - αλυσιδωτές κηρύξεις πολέμων και μετάδοση του πολέμου σε πολλές περιοχές του κόσμου εκτός της Ευρώπης → πολεμικές συγκρούσεις των αποικιών των Μεγάλων Δυνάμεων

Τα μέτωπα και η εξέλιξη του Α' Παγκόσμιου πολέμου (σελ. 90-91)

Τα κύρια μέτωπα

- **Δυτικό μέτωπο**
 - εισβολή των Γερμανών στο Βέλγιο με στόχο το Παρίσι (Σεπτέμβριος 1914)
 - απόκρουση της επίθεσης από τους Γάλλους (Μάχη του Μάρνη)
 - σταδιακή στασιμότητα του μετώπου χωρίς να αναδεικνύεται νικητής
 - δημιουργία σταθερών «γραμμών πολέμου» → χαρακόματα → άθλιες συνθήκες διαβίωσης στρατιωτών
- **Ανατολικό μέτωπο**
 - εισβολή των Ρώσων στην ανατολική Πρωσία (=Αν. Γερμανία)
 - Ανακοπή της επίθεσης από τους Γερμανούς (Αύγουστος 1914)

→ σταδιακή στασιμότητα και σε αυτό το μέτωπο χωρίς νικητή

Συμμαχίες και ανακατατάξεις

- 1914: Είσοδος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στον πόλεμο με το πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων
- 1915: Είσοδος της Βουλγαρίας στον πόλεμο με το πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων
- Κυριαρχία της Κεντρικής Συμμαχίας στα Βαλκάνια
- Απάντηση της Αντάντ → προσπάθεια κατάληψης των Δαρδανελίων (Στενών) → αποτυχία (Φεβρουάριος 1915)
- Νέα προσπάθεια της Αντάντ: απόβαση συμμαχικών στρατευμάτων στη Θεσσαλονίκη (Οκτώβριος 1915) → μεταφορά του πολέμου στην Ελλάδα, η οποία παραμένει ακόμα ουδέτερη.
- Αποχώρηση της Ιταλίας από την Κεντρική Συμμαχία και προσχώρηση στην Αντάντ → αντάλλαγμα: παραχώρηση εδαφών στο τέλος του πολέμου

Οι επιχειρήσεις το 1916

- Νέα μεγάλη γερμανική επίθεση στο δυτικό μέτωπο → Μάχη του Βερντέν (Φεβρουάριος-Ιούνιος 1916)
- Αποτυχία της επίθεσης με τεράστιο κόστος σε νεκρούς (515.000)
- Αντεπίθεση των Γάλλων και των Βρετανών στο Σουί → επαναφορά του μετώπου στις αρχικές θέσεις

Η καμπή του 1917

- Εμφάνιση αντιδράσεων κατά της φρίκης του πολέμου → ανταρσία Γάλλων στρατιωτών (καταπνίγεται)
- Εξελίξεις στη Ρωσία:
 - ➔ Φεβρουάριος 1917 → Φιλελεύθερη επανάσταση που ανατρέπει τον τσάρο
 - ➔ Οκτώβριος 1917 → Σοσιαλιστική επανάσταση ανατρέπει την προηγούμενη κυβέρνηση → Προχωρά άμεσα σε συνθήκη ειρήνης με τη Γερμανία (Συνθήκη του Μπρέστ-Λιτόφσκ: 03/03/1918) → Αποχώρηση Ρωσίας από τον πόλεμο
- Απρίλιος 1917: Είσοδος των Η.Π.Α. στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ → αποστολή 1.000.000 στρατιωτών και άφθονου πολεμικού υλικού → καθοριστική εξέλιξη για την τελική έκβαση του πολέμου
- Ιούνιος 1917: Είσοδος της Ελλάδας στον πόλεμο με την Αντάντ ύστερα από έντονες διαφωνίες και πολιτικό διχασμό

Προς το τέλος του πολέμου (σελ. 91)

- Ιούλιος 1918 → Επίθεση των Δυνάμεων της Αντάντ στο Μάρνη → ήττα των Γερμανών
- Φθινόπωρο 1918 → σταδιακή συνθηκολόγηση των κεντρικών δυνάμεων και των συμμάχων τους υπό την πίεση των τεράστιων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων και των κοινωνικών εξεγέρσεων (π.χ. σοσιαλιστική επανάσταση στη Γερμανία → ανατροπή του αυτοκράτορα Γουλιέλμου του Β' [Kaiser])

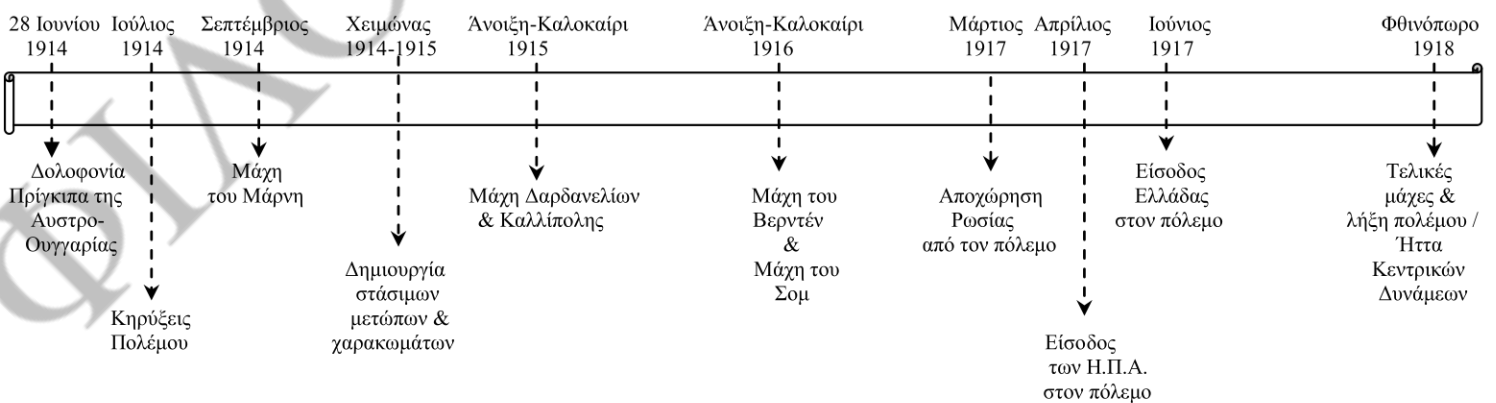
Οι συνέπειες του πολέμου

- Τεράστιος αριθμός νεκρών (8.000.000) και τραυματιών (20.000.000)
- Τεράστιες υλικές καταστροφές (σε υποδομές, οικίες, καλλιεργήσιμες εκτάσεις, βιομηχανίες κλπ.)
- Ηθική, πολιτική και κοινωνική εξάντληση της Ευρώπης
- Αντίδραση στη φρίκη και τη βαρβαρότητα του πολέμου
 - αμφισβήτηση και κριτική πολλών αξιών
 - αναθεώρηση παλαιότερων αντιλήψεων
 - εμφάνιση νέων ιδεών και ρευμάτων: α) στην πολιτική (π.χ. σοσιαλισμός-διεθνισμός-पाσιφισμός)
 - β) στα γράμματα (π.χ. υπερρεαλισμός)
 - γ) στις τέχνες (π.χ. ντανταϊσμός-κυβισμός)
 - δ) στη φιλοσοφία (π.χ. υπαρξισμός)

Ερωτήσεις

- 1) Ποια ήταν τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου; (σύντομη αναφορά και ανάλυση)
- 2) Ποια ήταν τα αντίπαλα «στρατόπεδα» (συμμαχίες) του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και ποια η αφορμή που οδήγησε στην έναρξή του;
- 3) Ποια πολεμικά μέτωπα δημιουργήθηκαν και ποιες ανακατατάξεις στις συμμαχίες κατά τα πρώτα δύο έτη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;
- 4) Ποια ήταν τα σημαντικότερα γεγονότα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατά τα έτη 1916 και 1917;
- 5) Ποιες εξελίξεις οδήγησαν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στη λήξη του;
- 6) Ποιες ήταν οι συνέπειες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;

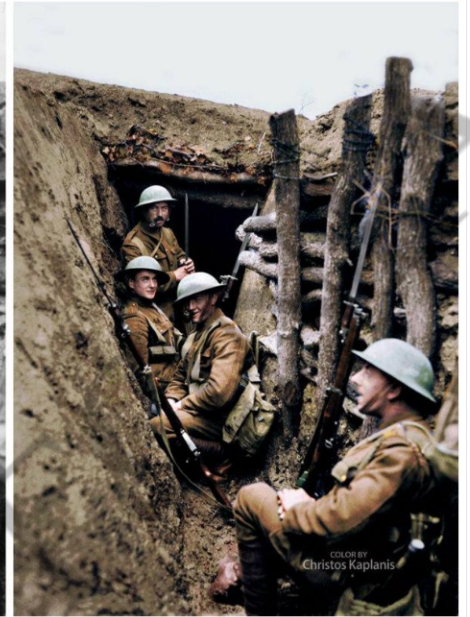
Χρονογραμμή



Εικόνες



Η ματωμένη στολή του αρχιδούκα (πρίγκιπα) της Αυστροουγγαρίας, Φραγκίσκου-Φερδινάνδου, που δολοφονήθηκε στο Σεράγεβο στις 14/06/1914.



Στρατιώτες σε όρυγμα (χαράκωμα) στο Δυτικό Μέτωπο του Α΄ παγκοσμίου Πολέμου



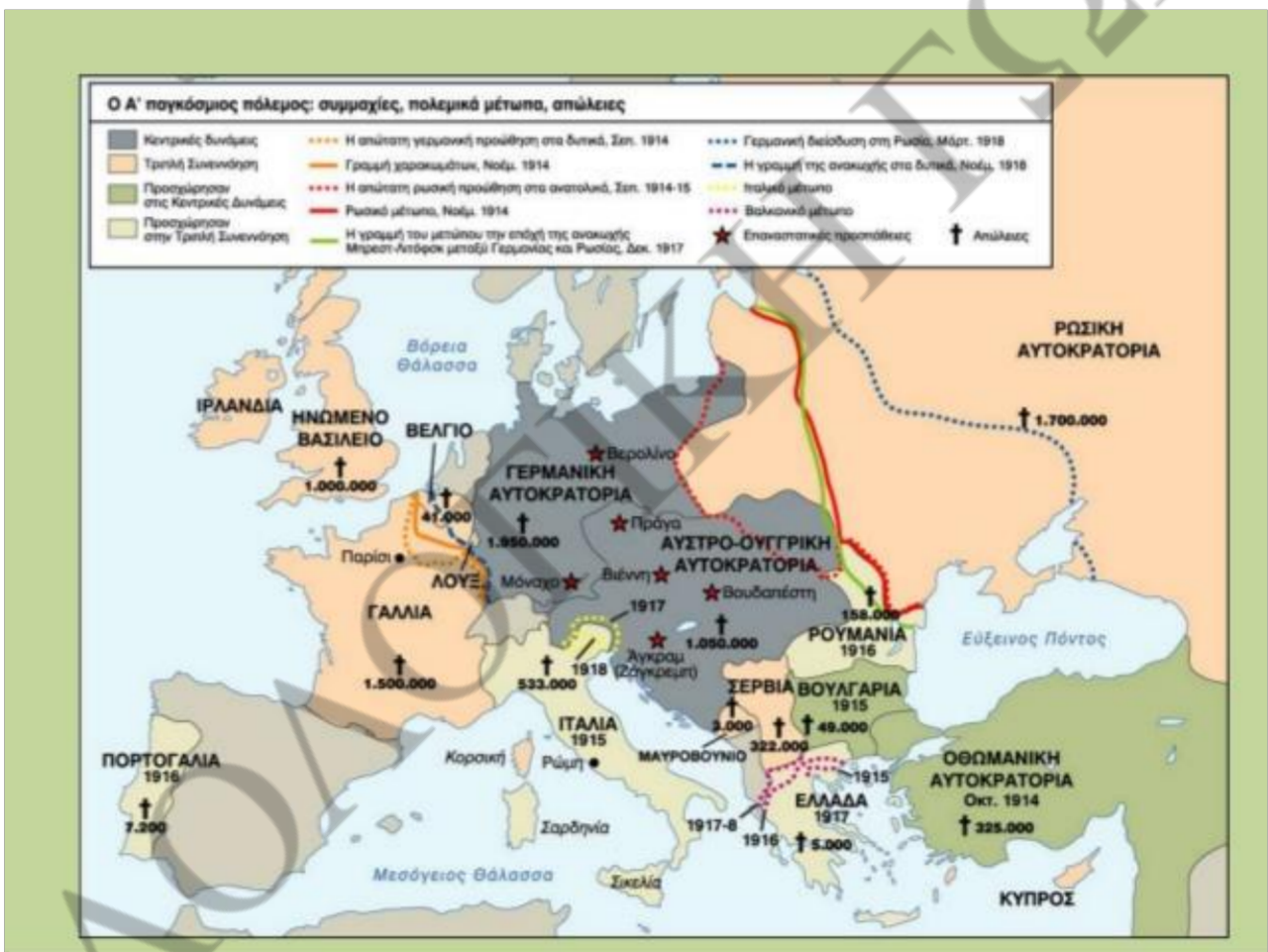
Τραυματίες στρατιώτες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου με προβλήματα όρασης (λόγω των χημικών)



Φωτογραφία από τη φονική μάχη του Βερντέν (Φεβρουάριος 1916)



Φωτογραφία από τη μάχη στο Σομ (καλοκαίρι 1916)



Οι συμμαχίες, τα μέτωπα και οι νεκροί του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου